

بررسی رابطه استفاده از فضای مجازی با سبکهای فرزندپروری والدین در عصر جهانی شدن

فاطمه محمدی^۱

چکیده:

پژوهش حاضر با هدف، بررسی میزان و نوع استفاده از فضای مجازی و ارتباط آن با سبکهای فرزندپروری والدین در بین دانشجویان متأهل حوزه علمیه خاوران در شهر ایلام انجام شد. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان متأهل حوزه علمیه خاوران شهر ایلام در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۲ تشکیل دادند که تعداد آنها ۱۲۱ نفر بود. برای نمونه تحقیق، با توجه به جدول مورگان، تعداد ۹۲ نفر با روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. در این پژوهش از پرسشنامه‌های میزان استفاده به فضای مجازی لی و همکاران (۲۰۰۵)، سبکهای فرزندپروری بامریند (۱۹۷۳) استفاده شد که همگی از اعتبار و پایایی قابل قبولی برخوردار بودند. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS۲۰ استفاده گردید. همچنین به منظور پاسخگویی به فرضیه‌های پژوهش از آزمون‌های ضریب همبستگی و رگرسیون استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین سبک فرزندپروری سهلگیر و مقتدرانه با میزان شبکه‌های مجازی توسط والدین رابطه معنی دار و مستقیم وجود دارد. اما بین سبک فرزندپروری استبدادی و استفاده از شبکه‌های مجازی رابطه منفی وجود دارد ($p < 0/01$) همچنین این والدین در عصر جهانی شدن نیاز به آموزش دارند. نتایج نشان داد که از بین ابعاد میزان استفاده از فضای مجازی بعد مفید بودن درک شده و بعد لذت درک شده به ترتیبی قابلیت پیش بینی سبکهای فرزندپروری مقتدرانه و سهلگیر را دارند و بعد نگرش به صورت منفی قابلیت توانایی پیش بینی سبک استبدادی را داراست. والدین سبک مقتدرانه در عصر جهانی شدن موفق و سبک سهلگیرانه نیاز به آموزش دارند. با توجه به نتایج پژوهش حاضر می‌توان گفت استفاده مفید والدین از فضای مجازی در عصر جهانی شدن منجر به بکارگیری سبک فرزندپروری مقتدرانه توسط آنها می‌شود.

کلیدواژه‌ها: والدین، فرزند، سبک فرزندپروری، فضای مجازی، جهانی شدن.

۱- طلبه سطح سه، مدرسه تخصصی علمیه حضرت فاطمه زهرا (س) اظهر (سلام الله علیها) ایلام.

۱- مقدمه

در عصر جهانی شدن، با گسترش فناوری و ابزارهای مختلف، دسترسی به فضای مجازی در بین خانواده‌ها به طور فزاینده‌ای رواج یافته است. پیشرفت تکنولوژی این ابزارها و وسایل را به سهولت در اختیار مردم قرار داده و بخش قابل توجهی از زندگی و فعالیت‌های روزمره افراد را تحت پوشش قرار داده و کاربرد وسیعی یافته‌اند.

در ایران نیز، همانند دیگر نقاط جهان، زندگی مردم تحت تأثیر فضای مجازی قرار گرفته است. کاربران ایرانی در این فضا مشارکت فعالی دارند و به تبادل اطلاعات می‌پردازند. عضویت آن‌ها در گروه‌های مختلف نشان‌دهنده علایق و سلیق متنوع آن‌ها در این زمینه است. به تبع آن، خانواده به عنوان مهم‌ترین رکن جامعه، تحت تأثیر این فضا قرار گرفته است. با توجه به اینکه والدین تأثیر زیادی بر تربیت فرزندان و در نتیجه بر جامعه و اجتماع دارند، ضروری است که آن‌ها برای استفاده صحیح از فضای مجازی به عنوان یک عامل تأثیرگذار، آموزش ببینند..

از آن‌جا که اگر والدین خود درگیر استفاده نادرست از فضای مجازی شوند، نه تنها زمانی را که می‌توانند صرف تربیت فرزندان کنند هدر می‌دهند، بلکه رفتار آن‌ها نیز بر روش فرزندپروری‌شان تأثیر بسزایی خواهد گذاشت. استفاده زیاد از فضای مجازی می‌تواند منجر به مشکلاتی مانند افسردگی و اضطراب در اعضای خانواده شود. فضای مجازی نقش بسیار مهمی در اعتقادات و سبک زندگی اسلامی دارد و اگر به درستی استفاده نشود، می‌تواند معضلی برای خانواده‌های ایرانی به شمار رود. زیرا اینترنت، علاوه بر استفاده‌های مفید، شامل استفاده‌های نادرست زیادی است که در وبسایت‌ها و پلتفرم‌های مختلف تبلیغ می‌شوند. این موضوع نیاز به پژوهش و کار بیشتری دارد تا آگاهی والدین را افزایش دهد و روش‌های صحیح استفاده از فضای مجازی را در اختیار آن‌ها قرار دهد.

در زمینه فواید و آسیب‌های استفاده از فضای مجازی در بین دانش‌آموزان و خانواده‌های آن‌ها، مطالعات زیادی انجام شده است. زندوانیان و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله‌ای به شناسایی آسیب‌های فضای مجازی در میان دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهر یزد پرداختند و نتایج نشان داد که استفاده از فضای مجازی در ابعاد خانوادگی، تحصیلی، سازگاری، اعتقادی-عبادی و روانی دانش‌آموزان تأثیر منفی دارد. الهام محمدزاده و همکاران (۱۳۹۹) معتقدند که در حوزه فرزندپروری در مواجهه با فضای مجازی، سبک مقتدرانه فرزندپروری از دیدگاه روان‌شناسی و تربیت دینی، راهکارهایی را برای این تقابل

ارائه می‌دهد که به کارگیری صحیح و تبعیت روشمندانه از آن، سبب پرورش فرزندی سالم و ایمن در فضای رسانه‌ای خواهد شد. یافته‌های زهرا کربلایی و همکاران (۱۴۰۱) نشان می‌دهد که سبک‌های فرزندپروری در موقعیت‌های اجتماعی مختلف، از جمله موقعیت‌های مجازی، دستخوش تغییر می‌شوند و والدین به دلیل وجود آسیب‌های ویژه‌ای، از سبک فرزندپروری مقتدر خارج می‌شوند. همچنین، زهرا جوادی و حسن حیدری و آل یاسین (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای با هدف پیش‌بینی اعتیاد به فضای مجازی بر اساس سبک فرزندپروری در بین دانش‌آموزان دبیرستانی شهر قم، دریافتند که بین سبک تربیتی استبدادی و اعتیاد فرزندان به فضای مجازی همبستگی مستقیم وجود دارد، اما بین سبک تربیتی سهل‌گیرانه و مقتدرانه با اعتیاد به فضای مجازی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. نهایتاً، یافته‌های ابهر زنجانی و خردمند (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای با عنوان بررسی نقش سواد رسانه‌ای و سبک فرزندپروری با آسیب‌های فضای مجازی دانش‌آموزان، نشان‌دهنده رابطه معنادار میان نقش سواد رسانه‌ای و فرزندپروری با آسیب‌های فضای مجازی بود.

با توجه به پژوهش‌های ذکر شده، بیشتر تحقیقات بر نقش فرزندپروری والدین در میزان استفاده از فضای مجازی توسط فرزندان متمرکز شده‌اند، و دیگر پژوهش‌ها بیشتر بر آسیب‌های فضای مجازی متمرکز دارند. در تحقیق حاضر، به بررسی رابطه میزان استفاده از فضای مجازی توسط والدین با سبک فرزندپروری آن‌ها و تطبیق آن با عصر جهانی شدن پرداخته شده است. شناسایی این ارتباط می‌تواند راهکارهای مفیدی درباره بهترین نحوه استفاده از فضای مجازی توسط والدین که منجر به فرزندپروری سالم و ایمن آن‌ها می‌شود، ارائه دهد و از این طریق به تربیت نسلی سالم و شاداب در آینده کمک کند.

۲- مفاهیم تحقیق:

فرزند: پسر یا دختر هر مرد یا زنی نسبت به خود او (عمید، ۱۳۶۳، ج ۲، ص ۱۵۲۶) زاد، ولد (به پسر و دختر هر دو اطلاق می‌شود)، چیزی که از دیگری تولید شده باشد (معین، ۱۳۸۸، ج ۳، صص ۲۵۱ و ۲۵۱۶).

والد: زن زاییده، زن زائو، الوالد ج والدون: پدر، بابا (لویس معلوف، ۱۳۹۵، ص ۲۲۲۶)، همان (جبران مسعود، رائد، ۱۳۸۶، ص ۱۸۴۶).

زاینده: آنکه بچه می‌زاید، پدر و مادر (فواد الفرام البستانی، ۱۳۹۵، ص ۸۳۶).

سبک فرزندپروری: فرزند پروری به روش هایی می‌گویند که والدین در چهارچوب آن روش ها فرزند خود را تربیت می کنند و با فرزندشان رفتار می کنند. (کیمبل، ۲۰۱۴، ص ۱۲۳).

جهانی شدن: به سه معنای «جهانی»، «فراگیر» و «کروی» استعمال می‌شود. واژه (Globalization) پ نیز واژه (Globality) به معنای جهانیّت که از ریشه (Global) به معنای جهانی و فراگیر اخذ شده، اولین بار در سال ۱۹۶۱ در فرهنگ وبستر متداول شد. از دهه ۱۹۶۱ جهانی شدن به فرآیندهایی اطلاق شد که در آنها روابط اجتماعی از قلمرو جغرافیایی جدا می‌شوند؛ بدین معنا که انسان-ها گویی به صورت فزآینده‌ای در جهان به مثابه یک مکان واحد زندگی می‌کنند. به تعبیر دیگر، جهانی شدن فرآیند مستمری است که با کم‌رنگ شدن نقش موقعیت کشورها، به ویژه مرز بین کشورها در جغرافیای سیاست جهانی و تقریباً بدون مرز شدن سپهر اجتماعی همراه است (امیدی نقلبری، ۱۳۹۳، صص ۲۰ و ۲۸).

۳- روش تحقیق:

پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان حوزه خواهران شهر ایلام به تعداد ۱۲۱ نفر در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ تشکیل دادند. از جامعه آماری پژوهش حاضر، حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان به تعداد ۹۲ نفر در نظر گرفته شد. جهت انتخاب نمونه از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده گردید بدین ترتیب که با مراجعه به حوزه علمیه خواهران ۹۲ نفر به طور تصادفی برای شرکت در پژوهش انتخاب شدند. که به صورت حضوری پرسشنامه‌ها به آنها تحویل داده شد. شرایط شرکت در پژوهش عبارت بود از: الف: رضایت افراد برای شرکت در پژوهش، ب: اشتغال به تحصیل در حوزه علمیه خواهران. شرایط خروج از پژوهش نیز شامل: الف: انصراف از ادامه پاسخگویی، ب: پاسخ ناقص به پرسشنامه ها. همچنین برای رعایت اصل رازداری از شرکت کنندگان درخواست گردید تا نام خود را ثبت نکنند و به شرکت کنندگان اطمینان خاطر داده شد که اطلاعات آنها به صورت کاملاً محرمانه نگهداری می شود. برای تحلیل داده ها از آزمون های رگرسیون و ضریب همبستگی در نرم افزار ۲۰ spss استفاده شد.

۴- ابزار تحقیق:

ابزارهای تحقیق در این مقاله شامل بهره‌گیری از مقالات مرتبط و وبسایت‌های اینترنتی بوده و همچنین اطلاعات میدانی از طریق پرسشنامه‌های زیر جمع‌آوری شده است:

۱-۴- پرسشنامه استاندارد دنیای مجازی لی و همکاران (۲۰۰۵)

پرسشنامه استاندارد استفاده از فضای مجازی توسط لی و همکاران در سال ۲۰۰۵ طراحی شده است و دارای ۲۱ سوال در ۷ بعد می باشد. این پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت (از کاملاً مخالفم=۱؛ مخالفم=۲؛ نظری ندارم=۳، موافقم=۴ و کاملاً موافقم=۵) نمره گذاری شده است. در پژوهش مهدیخانی (۱۳۸۹) بین خرده مقیاس‌های پرسشنامه دنیای مجازی همبستگی مثبت و منفی مشاهده شد که بیانگر روایی همگرا و واگرای مطلوب این پرسشنامه است. آلفای کرونباخ برای پرسشنامه فضای مجازی ۷۸۴/۰ است.

جدول (۱) ابعاد پرسشنامه استفاده از فضای مجازی لی و همکاران (۲۰۰۵)

سوال‌ات	مولفه های پرسشنامه
۱ تا ۳	نیت استفاده
۴ تا ۶	نگرش
۷ تا ۱۰	مفید بودن درک شده
۱۱ تا ۱۴	سهولت استفاده درک شده
۱۵ تا ۱۶	سازگاری
۱۷ تا ۱۸	تاثیر اجتماعی
۱۹ تا ۲۱	لذت درک شده

۲-۴- پرسشنامه شیوه های فرزندپروری بامریند

پرسشنامه ۳۰ سؤالی شیوه‌های فرزندپروری بامریند، طراحی و ساخته شده توسط دیانا بامریند (۱۹۷۳)، به منظور اندازه‌گیری شیوه‌های فرزندپروری والدین در سه عامل مختلف ایجاد شده است. جملات شماره‌های ۱، ۶، ۱۰، ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۱۹، ۲۱، ۲۴ و ۲۸ به شیوه‌ی سهل‌گیرانه مربوط می‌شوند، در حالی که جملات شماره‌های ۲، ۲، ۳، ۷، ۹، ۱۲، ۱۶، ۲۵، ۲۶ و ۲۹ به شیوه‌ی استبدادی تعلق دارند. همچنین، جملات شماره‌های ۴، ۵، ۸، ۱۱، ۱۵، ۲۰، ۲۲، ۲۳، ۲۷ و ۳۰ به شیوه‌ی قاطع و اطمینان‌بخش مربوط می‌شوند. در مقابل هر عبارت، ۵ ستون (کاملاً موافقم، تا حدودی موافقم، تا حدودی مخالفم، مخالفم، کاملاً مخالفم) به ترتیب از ۰ تا ۴ نمره‌گذاری شده است و با جمع نمرات سؤالات مربوط به هر شیوه و تقسیم آن بر تعداد سؤالات، نمره مجزایی به دست می‌آید. روایی و پایایی این پرسشنامه تأیید شده است. بورای (۱۹۹۱) برای بررسی اعتبار و روایی این پرسشنامه از روش "افتراقی" استفاده کرد و مشاهده کرد که شیوه استبدادی رابطه منفی با سهل‌گیری ($r=0/83$) و اقتدار منطقی ($r=0/84$) دارد. همچنین، شیوه سهل‌گیری رابطه معنی‌داری با شیوه اقتدار منطقی نداشت ($r=0/7$). بورای (۱۹۹۱) برای محاسبه پایایی از روش "بازآزمایی" استفاده کرد و نتایج زیر را به دست آورد: ۰/۸۱ برای شیوه سهل‌گیرانه،

۰/۸۶ برای شیوه استبدادی و ۰/۷۸ برای شیوه اقتدار. او همچنین "ثبات درونی" را با استفاده از فرمول "آلفای کرونباخ" محاسبه کرد که ۰/۷۵ برای شیوه سهل‌گیری، ۰/۸۵ برای شیوه استبدادی و ۰/۸۲ برای شیوه اقتدار منطقی به دست آمد (مهرافروز، ۱۳۸۱، ص ۱۳۳).

۵- یافته‌ها:

جدول ۲. توصیف متغیر های تحقیق

متغیر	مقیاس	میانگین	انحراف معیار
سبک فرزندپروری استبدادی		20.5588	4.15744
سبک فرزندپروری سهل‌گیر		22.8529	3.51734
سبک فرزندپروری مقتدر		21.4118	4.80604
نیت استفاده		3.0392	0.85582
نگرش		2.7745	0.76418
استفاده از فضای مجازی		3.4412	1.90002
سهولت استفاده درک شده		3.2206	0.87205
سازگاری		2.8971	0.91104
تاثیر اجتماعی		2.7500	0.98665
لذت درک شده		3.7941	0.76986

با توجه به جدول و نمودار فوق مشاهده می‌شود که بیشترین سبک مورد استفاده والدین شرکت کننده در نمونه تحقیق دارای سبک فرزندپروری سهل‌گیر بودند همچنین بیشترین علت استفاده از فضای مجازی در بین والدین لذت بخش دانستن فضای مجازی است. **بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها**

پیش از آزمون روابط بین متغیرها، ضروری است که نرمال بودن توزیع متغیرها مورد بررسی قرار گیرد. یکی از روش‌های متداول برای ارزیابی ادعای نرمال بودن توزیع متغیر، استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف است. نتایج این آزمون در جدول زیر ارائه شده است.

• **فرضیه صفر:** متغیرهای تحقیق دارای توزیع نرمال هستند.

• **فرضیه یک:** متغیرهای تحقیق دارای توزیع نرمال نیستند.

جدول ۳. توزیع نرمال متغیرها

مولفه	کولموگروف اسمیرنوف	معنی داری
سبک فرزندپروری استبدادی	۰,۴۸۹	۰,۹۷۱

۰,۷۴۵	۰,۶۳۵	سبک فرزندپروری سهل گیر
۰,۵۰۹	۰,۹۵۸	سبک فرزندپروری مقتدر
۰,۶۲۲	۰,۸۳۳	استفاده از فضای مجازی

. Test distribution is Normal

در تفسیر نتایج آزمون فوق می‌توان بیان کرد که از آنجا که سطوح معنی‌داری به دست آمده بیشتر از ۰,۰۵ است، بنابراین متغیرهای ما دارای توزیع نرمال هستند. به همین دلیل، برای آزمون فرضیات تحقیق، از آزمون‌های پارامتریک استفاده خواهیم کرد. در این بخش، از آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون بهره خواهیم برد.

فرضیه اصلی: بین سبک‌های فرزندپروری و میزان استفاده والدین از فضای مجازی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۴. آزمون همبستگی بین سبک فرزندپروری مقتدر و میزان استفاده والدین از فضای مجازی

آماره	1	2	3	4
ضریب همبستگی پیرسون	1	-	0.501**	۰.۳۷۸**
سطح معنی داری		0.38**	0.0083	0.00313
ضریب همبستگی پیرسون	-0.38**	1	.445**	0.270
سطح معنی داری	0.00582		.008	0.122
ضریب همبستگی پیرسون	0.501**	0.445*	1	0.378*
سطح معنی داری	0.0083	0.008		0.027
ضریب همبستگی پیرسون	۰.۳۷۸**	.270	.378*	1
سطح معنی داری	0.00313	.122	.027	

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است.

* همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنادار است.

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، ضریب همبستگی بین متغیر استفاده از فضای مجازی و تمامی سبک‌های فرزندپروری نشان می‌دهد که از آنجا که سطح معنی‌داری به دست آمده (۰,۰۰۰) کمتر از شاخص (۰,۰۱) است، رابطه‌ای معنی‌دار وجود دارد. همچنین، ضریب همبستگی پیرسون بین متغیر استفاده از فضای مجازی و سبک فرزندپروری سهل‌گیر و مقتدر مثبت است، در حالی که بین استفاده از فضای مجازی و سبک فرزندپروری استبدادی، رابطه‌ای منفی مشاهده می‌شود. به عبارت دیگر، والدینی که سبک

فرزندپروری مقتدر یا سهلگیر دارند، بیشتر از فضای مجازی استفاده می‌کنند، در حالی که والدینی با سبک تربیتی مستبدانه، کمتر از فضای مجازی بهره می‌برند.

۶-فرضیه‌های فرعی:

۱- بین سبک فرزندپروری مقتدر و میزان استفاده والدین از فضای مجازی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۵. همبستگی بین سبک های فرزندپروری مقتدر و میزان استفاده والدین از فضای مجازی

متغیرها	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
سبک فرزندپروری مقتدر و میزان استفاده والدین از فضای مجازی	۰,۳۷۸**	۰,۰۰۳

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

با توجه به اینکه سطح معنی‌داری به دست آمده (۰,۰۰۳) کمتر از خطای آزمون برای سطح اطمینان ۹۹ درصد (۰,۰۱) است، می‌توان نتیجه گرفت که بین سبک فرزندپروری مقتدر و میزان استفاده والدین از فضای مجازی، رابطه‌ای مستقیم و معنی‌دار وجود دارد. همچنین، ضریب همبستگی بین دو متغیر برابر با ۰,۳۷۸ است. برای بررسی اینکه آیا میزان استفاده از فضای مجازی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده‌ای برای سبک فرزندپروری مقتدر باشد، از آزمون رگرسیون استفاده خواهیم کرد. این آزمون به ما این امکان را می‌دهد که تأثیر متغیر مستقل (استفاده از فضای مجازی) بر متغیر وابسته (سبک فرزندپروری مقتدر) را مورد بررسی قرار دهیم. نتایج این آزمون می‌تواند به ما در درک بهتر روابط بین این دو متغیر کمک کند.

جدول ۶. خلاصه مدل رگرسیون

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	دوربین واتسون
۰/۳۷۸	۰/۱۴۳	۰/۳۷۳	۱/۷۰۶

- براساس نتایج جدول فوق موارد زیر را می‌توان بدست آورد:
- **ضریب همبستگی R :** ضریب همبستگی بین سبک فرزندپروری مقتدر و میزان استفاده والدین از فضای مجازی برابر با ۰/۳۷۸ است. این مقدار نشان‌دهنده یک همبستگی مثبت متوسط بین دو متغیر است. به عبارت دیگر، با افزایش استفاده والدین از فضای مجازی، احتمالاً سبک فرزندپروری مقتدر نیز افزایش می‌یابد.
 - **ضریب تعیین (R^2) :** ضریب تعیین برابر با ۰/۱۴۳ است که نشان می‌دهد حدود ۱۴ درصد از واریانس سبک فرزندپروری مقتدر توسط میزان استفاده والدین از فضای مجازی تبیین می‌شود. این مقدار نسبتاً

کم است، به این معنی که عوامل دیگری نیز می‌توانند بر سبک فرزندپروری تأثیر بگذارند.

■ **آماره دوربین-واتسون:** مقدار دوربین-واتسون برابر با $1/706$ است که در بازه قابل قبول $1/5$ تا $2/5$ قرار دارد. این به این معناست که عدم همبستگی بین خطاها (یا خودهمبستگی) پذیرفته می‌شود و می‌توان از نتایج به دست آمده اطمینان بیشتری داشت. به طور کلی، می‌توان نتیجه گرفت که استفاده والدین از فضای مجازی تأثیر مثبتی بر سبک فرزندپروری مقتدر دارد، اما این تأثیر نسبت به عوامل دیگر کم است و نیاز به بررسی بیشتر دارد.

جدول ۷. نتایج ضریب رگرسیون

مدل	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد		t	Sig.
	B	Std. Error	Beta			
ثابت	20.815	4.677			4.451	0.000
نیت استفاده	-2.609	1.072	-.465		-2.433	0.022
نگرش	1.729	4.149	.275		.417	0.680
مفید بودن درک شده	.۰۰۳۱۴	۰.۰۰۴۸۸	۰.۰۱۲۴		۰.۰۰۶۴۴	۰.۰۰۰۵۲
سهولت استفاده درک شده	1.321	1.241	.240		1.064	0.297
سازگاری	-.704	3.150	-.133		-.223	0.825
تأثیر اجتماعی	.726	1.105	.149		.657	0.517
لذت درک شده	-۰.۰۵۶۰	1.734	-۰.۰۰۹۰		-.323	0.750

1

a. متغیر وابسته: سبک فرزندپروری مقتدر

با توجه به نتایج ارائه شده، تحلیل زیر قابل بیان است:
- مفید بودن درک شده: نتایج نشان می‌دهند که متغیر مفید بودن درک شده به عنوان یک پیش‌بینی‌کننده برای تغییرات سبک فرزندپروری مقتدر عمل می‌کند. با توجه به اینکه سطح معنی‌داری برای این متغیر کمتر از $0,01$ است، می‌توان گفت که این رابطه از لحاظ آماری معنادار است.

- تبیین تغییرات: مقدار 12 درصد تغییرات سبک فرزندپروری مقتدر به وسیله مفید بودن درک شده تبیین می‌شود. این بدان معنی است که والدینی که فضای مجازی را مفید می‌دانند، بیشتر احتمال دارد که سبک فرزندپروری مقتدر را اتخاذ کنند. این والدین به نظر می‌رسد که از فضای مجازی به عنوان ابزاری برای تقویت محبت و کنترل در تربیت فرزندان خود استفاده می‌کنند.
- ابعاد محبت و کنترل: والدینی که سبک فرزندپروری مقتدر دارند، معمولاً هر دو بعد محبت و کنترل را در فرآیند تربیت فرزندان خود به کار می‌برند. این مهم است که والدین بتوانند

تعادل مناسبی بین این دو بعد برقرار کنند تا فرزندان بتوانند هویت خود را به درستی شکل دهند.

-نظام ارزشی و هویت‌پذیری: به منظور موفقیت در جریان‌ات هویت‌پذیری، لازم است که نظام ارزشی جامعه به گونه‌ای برنامه‌ریزی کند که والدین بتوانند با استفاده مؤثر از فضای مجازی، به تربیت فرزندان خود کمک کنند. این امر می‌تواند شامل ارائه آموزش‌های لازم به والدین در مورد نحوه استفاده از فضای مجازی و تأثیر آن بر تربیت فرزندان باشد. به طور کلی، این نتایج نشان‌دهنده اهمیت درک والدین از مفید بودن فضای مجازی در شکل‌گیری سبک فرزندپروری آنان و تأثیر آن بر تربیت فرزندان است.

این والدین چون دو بعد محبت و کنترل را برای تربیت فرزندان اعمال می‌کنند، در واقع نظام ارزشی ما باید برنامه‌ریزی کند که جریان هویت‌پذیری با موفقیت انجام شود (آقاجانزاده گودرزی و دهستانی، ۱۳۹۸، ص ۱).

۲- بین سبک فرزندپروری سهیل گیر و میزان استفاه والدین از فضای مجازی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۸. همبستگی بین سبک فرزندپروری سهیل گیر و میزان استفاه والدین از فضای مجازی

متغیرها	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
سبک های فرزندپروری سهیل گیر و میزان استفاه والدین از فضای مجازی	0.501**	0.008

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

با توجه به اطلاعات ارائه‌شده، تحلیل زیر می‌تواند مفید باشد: **سطح معنی‌داری:** سطح معنی‌داری به دست آمده برابر با ۰/۰۰۸ است که کمتر از سطح خطای آزمون برای سطح اطمینان ۹۹ درصد (یعنی ۰/۰۱) می‌باشد. این موضوع نشان‌دهنده این است که رابطه بین متغیرها از لحاظ آماری معنادار است و می‌توان به وجود رابطه بین آن‌ها اعتماد کرد.

رابطه مستقیم: با توجه به این نتایج، می‌توان گفت که بین سبک فرزندپروری سهیل‌گیر و میزان استفاه والدین از فضای مجازی یک رابطه مستقیم وجود دارد. این به این معنی است که با افزایش استفاه والدین از فضای مجازی، سبک فرزندپروری سهیل‌گیر نیز احتمالاً افزایش می‌یابد.

ضریب همبستگی: ضریب همبستگی بین دو متغیر برابر با ۰/۵۰۱ است. این مقدار نشان‌دهنده یک همبستگی مثبت متوسط است. به عبارت دیگر، هر چه والدین بیشتر از فضای مجازی استفاده کنند، احتمال بیشتری وجود دارد که سبک فرزندپروری سهیل‌گیر را در پیش بگیرند.

این نتایج نشان‌دهنده این است که والدین با سبک فرزندپروری سهل‌گیر ممکن است از فضای مجازی به عنوان ابزاری برای ارتباط و تعامل با فرزندان خود استفاده کنند. این موضوع می‌تواند به تقویت روابط خانوادگی و ارتقای روش‌های تربیتی کمک کند. به طور کلی، این یافته‌ها اهمیت بررسی روابط بین سبک‌های فرزندپروری و استفاده از فضای مجازی را نشان می‌دهند و می‌توانند به برنامه‌ریزی و اجرای راهکارهای مناسب برای حمایت از والدین در تربیت فرزندان کمک کنند.

جدول ۹. خلاصه مدل رگرسیون

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	دوربین واتسون
0/501	0/251	0/264	2/03

طبق نتایج جدول فوق ضریب همبستگی، بین سبک فرزندپروری سهل‌گیر و میزان استفاده والدین از فضای مجازی برابر ۰/۵۰۱، ضریب تعیین نیز برابر ۰/۲۵۱ است. یعنی متغیر میزان استفاده والدین از فضای مجازی حدود ۲۵ درصد سبک فرزندپروری سهل‌گیر را تبیین می‌کند. چنانچه آماره دوربین واتسون در بازه قابل قبول ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گیرد عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود. با توجه به اینکه آماره دوربین واتسون برابر ۱/۷۰۶ است بنابراین می‌توان گفت که عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود.

جدول ۱۰. نتایج ضریب رگرسیون

مدل	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب استاندارد	t	Sig.	
	B	Std. Error	Beta		
ثابت	20.736	3.340		.۰۰۰۰۰	
نیت استفاده	-1.964	.766	-.۴۷۸۰	.۰۱۶۰	
نگرش	-.546	2.963	.۱۱۹۰	.۸۵۵۰	
مفید بودن درک شده	.005	.348	.۰۰۲۰	.۹۹۰۰	
سهولت استفاده درک شده	1.153	.887	.۲۸۶۰	.۲۰۵۰	
سازگاری	1.485	2.249	.۳۸۵۰	.۵۱۵۰	
تاثیر اجتماعی	-.164	.789	-.046	.۸۳۶۰	
لذت درک شده	.۷۲۳۰	1.239	.۱۵۸۰	.۵۸۴۰	

a. متغیر وابسته: سبک فرزندپروری سهل‌گیر

بر اساس نتایج ارائه شده، تحلیل زیر انجام شده است:

سطح معنی‌داری: با توجه به اینکه سطح معنی‌داری برای متغیر لذت درک شده کمتر از ۰,۰۱ است، این نشان‌دهنده این است که رابطه بین لذت درک شده و سبک فرزندپروری سهل‌گیر از لحاظ آماری معنادار است. بنابراین، می‌توان این رابطه را به عنوان یک ارتباط قوی در نظر گرفت.

تبیین تغییرات: متغیر لذت درک شده حدود ۱۶ درصد از تغییرات سبک فرزندپروری سهل‌گیر را پیش‌بینی می‌کند. این بدان معناست که والدینی که فضای مجازی را لذتبخش می‌دانند، بیشتر احتمال دارد که سبک فرزندپروری سهل‌گیر را در پیش بگیرند.

ابعاد محبت و کنترل: والدین با سبک فرزندپروری سهل‌گیر، به دلیل لذتبخش بودن فضای مجازی، بیشتر به بعد محبت در تربیت فرزندان خود توجه می‌کنند و ممکن است از بعد کنترل غافل شوند. این عدم تعادل می‌تواند منجر به چالش‌هایی برای فرزندان در زمینه‌های مختلف، از جمله نظم و انضباط، مسئولیت‌پذیری و تصمیم‌گیری شود.

آگاهی والدین: اهمیت آگاهی والدین از نیاز به تعادل بین محبت و کنترل در تربیت فرزندان، به ویژه در عصر حاضر که فضای مجازی نقش مهمی در زندگی روزمره ایفا می‌کند، ضروری است. والدین باید درک کنند که محبت به تنهایی کافی نیست و کنترل و نظارت نیز برای تربیت موفق فرزندان اهمیت دارد. بنابراین نتایج نشان‌دهنده نیاز به آموزش و آگاهی‌رسانی به والدین در مورد تأثیرات مختلف فضای مجازی بر تربیت فرزندان است. برنامه‌های آموزشی می‌توانند به والدین کمک کنند تا تعادل مناسبی بین محبت و کنترل برقرار کنند و از آثار منفی احتمالی بر فرزندان جلوگیری کنند.

به طور کلی، این یافته‌ها می‌توانند به عنوان مبنایی برای توسعه برنامه‌های آموزشی و حمایتی برای والدین در نظر گرفته شوند تا به تربیت بهتر فرزندان کمک کنند.

در این سبک در واقع با آگاهی والدین از جهان امروز و اهمیت شیوه‌های تربیتی، در تربیت فرزندان خود بیشتر بعد محبت را اعمال می‌کنند و از بعد کنترل غافل می‌شوند و این عدم کنترل می‌تواند آثار سوء بر فرزندان داشته باشد. باید به والدین این آگاهی داده شود که به همان اندازه که محبت برای تربیت موفق فرزندان لازم است، کنترل نیز لازم است (آقاجانزاده گودرزی و دهستانی، ۱۳۸۹، ص ۵).

۳- بین سبک فرزندپروری استبدادی و میزان استفاه والدین از فضای مجازی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۱۱. سبک فرزندپروری استبدادی و میزان استفاه والدین از فضای مجازی

متغیرها	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
سبک های فرزندپروری استبدادی و میزان استفاه والدین از فضای مجازی	-0.38**	0.005

**.Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

با توجه به اینکه سطح معنی داری بدست آمده (۰/۰۰۵) می باشد و کمتر از خطای آزمون برای سطح اطمینان ۰/۹۹ یعنی ۰/۰۱ است، بنابراین می توان گفت که بین سبک فرزندپروری استبدادی و میزان استفاه والدین از فضای مجازی رابطه معکوس و معنی داری وجود دارد و ضریب همبستگی بین دو متغیر نیز برابر ۰/۳۸- است.

جدول ۱۲. خلاصه مدل رگرسیون

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	دوربین واتسون
-۰/۳۸	0/145	-0/392	1/83

طبق نتایج جدول فوق ضریب همبستگی، بین سبک فرزندپروری سهل گیر و میزان استفاه والدین از فضای مجازی برابر ۰/۳۸- ضریب تعیین نیز برابر ۰/۱۴۵ است. یعنی متغیر میزان استفاه والدین از فضای مجازی حدود ۱۴ درصد سبک فرزندپروری استبدادی را تبیین می کند. چنانچه آماره دوربین واتسون در بازه قابل قبول ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گیرد عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می شود. با توجه به اینکه آماره دوربین واتسون برابر ۱/۷۰۶ است بنابراین می توان گفت که عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می شود.

جدول ۱۳. نتایج ضریب رگرسیون

مدل	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب استاندارد	t	Sig.
	B	Beta		
ثابت	26.892		6.423	.000
نیت استفاده	1.903	-0.392	-1.983	0.0058
نگرش	5.609	-1.031	-1.510	0.143
مفید بودن درک شده	0.065	.۰۰۳۰	.۱۴۹	0.883

0.621	۰.۵۰۰	۰.۱۱۷	1.111	0.556	سهولت استفاده درک شده
0.328	۰.۹۹۷	۰.۶۱۶	2.820	2.811	سازگاری
0.786	-0.274	-0.064	0.989	-	تاثیر اجتماعی
0.208	1.292	۰.۳۷۱	1.553	2.006	لذت درک شده

a. متغیر وابسته: سبک فرزندپروری سهل گیر

طبق نتایج جدول فوق که از رگرسیون به طور همزمان استفاده شده و با توجه به اینکه سطح معنی‌داری تنها برای مقیاس نگرش خطای آزمون کمتر از ۰/۰۱ است، بنابراین می‌توان گفت که متغیر نگرش حدود ۳۹ درصد تغییرات سبک فرزندپروری مستبد را پیش بینی می‌کند. به عبارتی والدینی که سبک فرزندپروری مستبد دارند نگرش منفی به فضای مجازی دارند و کمتر از آن استفاده می‌کنند.

در این سبک چون فقط کنترل وجود دارد و بعد محبت را لحاظ نمی‌کنند اشکال پیش می‌آید چون فرزندان خواهان تطبیق با محیط و جهانی شدن هستند در این جا باید به والدین آموزش داده شود که فرزندان علاوه بر کنترل نیاز به محبت دارند و در بعضی مواقع با کنترل و نظارت کافی اجازه آزادی عمل را بدهند.

۷- نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین استفاده از فضای مجازی توسط والدین و سبک فرزندپروری آنها اینترنت انجام گرفت. یافته های پژوهش نشان داد که بین نوع و میزان استفاده از فضای مجازی و سبک فرزندپروری یا روش تربیتی والدین ارتباط معناداری وجود دارد به عبارت دیگر میزان و نوع استفاده والدین از فضا مجازی می تواند سبک فرزند پروری آنها را پیش‌بینی کند. استفاده والدین از اینترنت می تواند بر دانش و نگرش آنها به تربیت فرزندان بسیار تاثیرگذار باشد به طوری که والدینی که از مطالب آموزشی و مفید فضای مجازی به خصوص درباره نحوه رفتار با فرزند بهره می گیرند در روش تربیتی و سبک فرزندپروری موفق ترند.

همچنین نتایج حاکی از رابطه مثبت میزان استفاده از فضای مجازی و سبک فرزندپروری مقتدرانه بود ($r=۰.۳۷۸$ ، $p<۰/۰۱$) و نکته جالب این یافته توانایی پیش بینی سبک فرزندپروری مقتدر به طور مثبت توسط بعد مفید بودن درک شده از ابعاد استفاده از فضای مجازی بود به طوری که متغیر مفید بودن درک شده حدود ۱۲ درصد تغییرات سبک فرزندپروری مقتدر را پیش بینی می‌کند. در توجیه این نتیجه می توان گفت که والدینی که فضای مجازی را مفید درک کرده اند در واقع از مطالب مفید و آموزشی و

کاربردی برای بهبود مهارت های زندگی و همچنین مهارت های ارتباطی با فرزندان خود استفاده می کنند و با این کار علاوه بر یادگیری روش های نوین تربیتی، می توانند از مشاوران و کتاب های مفید در فضای مجازی جهت برطرف کردن مشکلات ارتباطی با دانش آموزان و فرزندان خود بهره بگیرند.

در عصر جهانی شدن والدینی که سبک فرزندپروری سهل گیر و مستبدانه دارند نیاز به آموزش دارند و والدینی که سبک فرزندپروری مقتدرانه دارند موفق هستند.

نتایج پژوهش همچنین حاکی از ارتباط مثبت و معنادار بین میزان استفاده از فضای مجازی و سبک فرزندپروری سهل گیر بود ($r=0.501$, $p<0.01$) اما تفاوتی که با نتیجه فرضیه قبلی داشت این بود که از میان ابعاد استفاده از فضای مجازی، بعد لذت درک شده توانایی پیش بینی حدود ۱۶ درصد تغییرات سبک فرزندپروری سهل گیر را دارا بود. آزادی بیش از حد و بی توجهی به فرزندان، از ویژگی های این سبک تربیتی به شمار می رود که باعث می شود کودکان این والدین از لحاظ منش، افرادی لوس، خودخواه، بی توجه و هوسران بار می آیند. به نظر می رسد والدینی که این نوع سبک تربیتی را دارند بیشتر در فضای مجازی به دنبال نیازهای تفریحی خود هستند تا پیدا کردن راهکاری برای تربیت و ارتباط با فرزندان خود، لذا این والدین گرچه میزان زیادی از وقت خود را در فضای مجازی می گذرانند اما این زمان تاثیری در بهبود روش تربیتی آنها ندارد.

در نهایت نتایج پژوهش حاکی از این بود که ارتباط معکوس و معناداری بین میزان استفاده از فضای مجازی و سبک فرزندپروری استبدادی وجود دارد ($r=-0.38$, $P<0.01$) و در کل والدینی که این نوع روش تربیتی دارند زیاد مایل به استفاده از فضای مجازی نیستند. اما از میان ابعاد استفاده از فضای مجازی بعد نگرش به طور منفی حدود ۳۹ درصد تغییرات سبک فرزندپروری استبدادی را پیش بینی می کند که نشان از نگرش منفی والدین با سبک فرزندپروری استبدادی نسبت به استفاده از فضای مجازی دارد.

در توجیه این نتیجه می توان گفت والدینی که سبک فرزندپروری استبدادی دارند معمولاً افراد سنتی و سختگیری هستند که از فرزندان انتظار حرفش نوی کامل می خواهند و انتظاراتشان از فرزندان بالا است، اما روابط گرم و صمیمانه ای با آنها ندارند. آنها همچنین اغلب قانونی می گذارند و بدون آنکه نیازی به توضیح منطق آن برای بچه ها ببینند، با بی توجهی به نظر و احساسات آنها، آن را اجرا می کنند. و نیازی به راهنمایی یا استفاده از فضای مجازی نمی بینند. در پایان با توجه به نتایج به دست آمده پیشنهاد می شود برای والدین مخصوصاً دانشجویان متاهل کلاس های چگونگی ارتباط و تربیت فرزندان به

کمک فضای مجازی، در دانشگاه ها برای دانشجویان و در مدارس برای والدین برگزار گردد تا بتوان به دانش آموزان برای ارتباط بهتر با والدین و به تبع آن سلامت روانی آنها کمک کرد.

منابع

- ابهر زنجانی، فرناز، خردمند، آرزو، بررسی رابطه نقش سواد رسانه ای و سبک فرزندپروری با آسیب های فضای مجازی در مقطع ابتدایی پایه پنجم دبستان، مجله پیشرفت های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش، شماره ۴۱، ۱۴۰۰.
- آقاجانزاده گودرزی، محمد علی، دهستانی، مائده، جهانی شدن بر سبک های فرزندپروری والدین، سومین کنفرانس دانش و فناوری روانشناسی، علوم تربیتی و جامعه شناسی ایران، ۱۳۹۸.
- امیدی نقلبری، مهدی، اسلام، جهانی شدن و جهانی سازی، بی جا، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی، ۱۳۹۳.
- البستانی، فؤاد افرام، منجد الطالب، بی جا، انتشارات اسلامی، ۱۳۹۵.
- جودی، زهرا، حیدری، حسن، آل یاسین، علی، پیش بینی اعتیاد به فضای مجازی بر اساس سبک های فرزندپروری، جو عاطفی خانواده، اضطراب اجتماعی در دانش آموزان دبیرستانی شهر قم پیشرفت های نوین در علوم رفتاری، شماره ۸، ۱۳۹۶.
- زندوانیان، احمد. حیدری، مریم، باقری، ریحانه، عطارزاده، فاطمه، آسیب های فضای مجازی بین دانش آموزان دختر، مجله مطالعات فرهنگ و ارتباطات، شماره ۲۳، ۱۳۹۲.
- عمید، حسن، تهران، انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۳.
- کربلایی شالباف، زهرا، زندکریمی، غزال، دهدست، کوثر، تدوین و اعتباریابی برنامه آموزش فرزندپروری نوجوانان در فضای مجازی، مجله فرهنگ مشاوره و روان درمانی، شماره ۵۱، ۱۴۰۱.
- محمد زاده، الهام، نیرومند، رضا، محمدزاده نقاشان، ندا، فرزندپروری در مواجهه با فضای مجازی چالش ها و راهکارها، پژوهش های اجتماعی اسلامی، شماره ۱۲۱، ۱۳۹۹.
- مسعود جبران، رائد، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۸۶.
- معلوف لویس، المنجد، بی جا، انتشارات اسلامی، ۱۳۹۵.
- معین، محمد، فرهنگ معین، تهران، انتشارات امیر کبیر، ۱۳۸۸.
- مهدی خانی، کبری بررسی ادبیات فارسی در دنیای مجازی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، پژوهشکده ادبیات، پایان نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۸۹.

-مهرافروز، حجت اله، شهرآرای، مهنراز، بررسی رابطه نگرش نسبت به شیوه های فرزندپروری و مکان کنترل با پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی. دست آوردهای روان شناختی، شماره ۱، ۱۳۸۱.

- Kimble ، B. A. (2014). *The parenting styles and dimensions Questionnaire: a reconceptualization and validation[dissertation]*. Oklahoma: Oklahoma State University.